

COLLIOURE

door BROCK Patrick

Als er één streek is in FRANKRIJK waaraan ik mijn hart verpand heb dan is het wel dit van de AOC's Collioure & Banyuls. Tijdens mijn vakantie van 2003 bezocht ik er talrijke domeinen en werden de wijnen aangekocht die wij hedenavond zullen degusteren. Gezien ik ook zinnens was u te verblijden met wat filmmateriaal en mijn videocamera pas de maandag geleverd werd, terwijl ik al van de vrijdag ervoor was vertrokken, zag ik mij genoodzaakt ook de zomer van 2004 in deze regio door te brengen. Ik kan niet beweren dat het mij speelt.

De AOC Collioure maakt deel uit van het waaiervormige gebied dat zich uitstrekt tussen Camargue en Spaanse grens en dat algemeen, in één adem, benoemd wordt als Languedoc-Roussillon. Het zijn twee voormalige Franse provincies die samen de grootste wijngaard ter wereld vormen en zich uitstrekken over de departementen Gard, Hérault, Aude en de Oostelijke Pyreneeën. De eerste drie departementen (= Languedoc) kunnen er prat op gaan, of het zich net beklagen, de grootste wijnverbouwende oppervlakte (+440.000 ha) van alle Franse departementen te bevatten en staan in voor 1/3 tot de helft van de jaarlijkse wijnproductie van het land. Daar zitten zowel kleppers tussen, getuige de Saint-Chinian / Faugères degustatie, alsook heel wat bulk of tafelwijnen. Les Pyrénées Orientales, ook wel "le pays catalan" genoemd (= Roussillon), is heel wat eenvoudiger gestructureerd. Twee grote groepen kunnen we er onderscheiden:

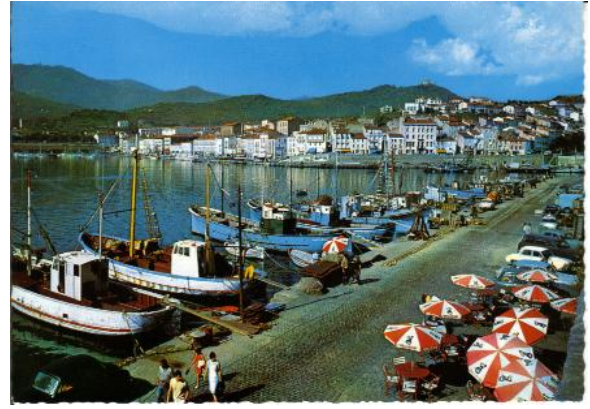
VIN DOUX NATUREL	GEWONE WIJNEN
AOC Banyuls AOC Banyuls Grand Cru AOC Rivesaltes AOC Muscat de Rivesaltes AOC Maury	AOC Côtes du Roussillon AOC Côtes du Roussillon Villages AOC Caramany AOC Latour de France AOC Lesquerde AOC Tautavel AOC Collioure

TOPOGRAFIE:

De 445 ha kleine appellatie Collioure vinden we terug langs de 25 km lange rotsige kustlijn die wordt gevormd door de uitlopers van de Pyreneeën. Het gebied, bekend als Côtes Vermeille, strekt zich uit over de 4 havenstadjes :

- **Collioure**, waar de verbannen dichter Machado stierf,
- **Port-Vendres**, een Fenicische kolonie, door de Romeinen opgedragen aan Venus (Portus Veneris),
- **Banyuls-sur-mer**, met zijn bevallig strandje en overheerlijke klimaat (gem. temp 15,4°C)
- **Cerbère**, laatste dorp voor we in Spanje aanbelanden

Elk op zich vormen ze een waar amfitheater met zicht op de Middellandse zee.

DE BODEM:

De bodem in de AOC Collioure is zeer uniform en bestaat uit bruine kristallijne leisteen dat door de eeuwen heen werd gelaagd, vervolgens afschilferde en nu door de brandende Middellandse zeezon wordt verschroeid. Deze bodemgesteldheid en het feit dat de hellingsgraad kan oplopen tot 40%, maakt dat nagenoeg alle werk in de wijngaard manueel gebeurt. De wijngaarden liggen er in terrasvorm en om het wegspoelen van de vruchtbare toplaag na een stortvloed te vermijden zijn ze bezaaid met nagenoeg 6.000 km diagonale muurtjes, plaatselijk "peou de gall" (hanenpoot) genoemd. Ook het hoogteverschil is opmerkelijk. De hoogst gelegen wijngaarden (550 à 600 m) leunen aan tegen de flanken van de Pyreneeën, terwijl de laagste wortelstokken zowaar met hun wortels in de Middellandse Zee staan. Bij het aanplanten van een nieuwe wijnstok dynamiteert men veelal een gat waarin men gedurende 2 jaar kalk en mest laat teren. Door het insijpelen van de kalk en de mest en het langzaam instorten van de plantput wordt humus gevormd.

HET KLIMAAT:

Door zijn zuidelijke ligging is Collioure een gebied van uitersten. Als het regent, giet het ... Als het waait, stormt het. Als het warm is, is het in feite bloedheet. De zon is er overvloedig aanwezig en schijnt zo'n 325 dagen per jaar. De warme wind versnelt het spoedig drogen van de druiven in de zomer en zorgt zo voor een optimale sanitaire toestand van de wijngaard. En waaien doet het in deze regio ... Eén op drie dagen raast ofwel de Tramontane, dan weer de Marinada, de Vent d'Espagne, de Narbonés of de Canigounenc ...

DE CÉPAGES:

De AOC Collioure werd vastgelegd bij decreet van 03-12-1971 en bestond aanvankelijk enkel in het rood. De basisdruiven voor de vervaardiging van deze wijn zijn: Grenache noir, Syrah en Mourvèdre. Samen moeten zij minimum 60% vertegenwoordigen en geen enkel druivenras mag op zijn eentje de 90% overschrijden. Zij kunnen worden aangevuld met Carignan Noir en Cinsault.

Vanaf 09-04-1991 mag ook rosé de naam van de appellatie dragen. Zij wordt vervaardigd met dezelfde cépages als voor rood en kan voor maximum 30% worden aangevuld met Grenache gris. Deze wijnen zijn fruitig en gecorseerd en worden best het jaar na de oogst geconsumeerd.

Op 24-07-2003 wordt de AOC Collioure blanc boven de doopvont gehouden. Zij wordt hoofdzakelijk vervaardigd met Grenache gris en Grenache blanc (minimum 70%) en kan worden aangevuld met de cépages Macabeu, Marsanne, Roussanne, Vermentino en Malvoisie. Geen enkel van deze ondersteunende druivenrassen mag meer dan 15% voor z'n rekening nemen. Deze nieuwe Franse AOC-telg wordt omschreven als een frisse maar bijzonder aromatische witte wijn die zowel kracht als finesse perfect weet te harmoniëren. Vooral bij de lokale (vis)keuken komt hij bijzonder goed tot zijn recht: gemarineerde ansjovis, zeewolf, roodbaars zijn stevige aanraders maar de wijn doet het eveneens prima bij gegrilde groentjes, wit vlees en geitenkazen. Sinds zijn intrede is deze wijn een overdonderend succes en loopt, volgens de plaatselijke wijnbouwers, de verkoop ervan als een trein.

Bij elke van deze drie wijnen werd het maximum rendement vastgelegd op 40 hl/ha, doch het gemiddelde rendement bedraagt slechts 30 hl/ha.

ECONOMIE:

OOGST 2002 (op 18/06/2003)

AOC	Volume (hl)	Oppervlakte (ha)
Collioure (1)	16 916	507
Côtes du Roussillon (2)	210 485	5 611
Côtes du Roussillon Villages	62 634	1 881
Côtes du Roussillon Villages - Caramany	4 083	121
Côtes du Roussillon Villages Latour de France	10 182	296
Côtes du Roussillon Villages - Lesquerde	1 163	36
Côtes du Roussillon Villages - Tautavel	9 687	237
TOTAL Vins tranquilles	315 150	8 689

Rivesaltes & Grand Roussillon	147 754	8 127
Maury	34 574	1 165
Muscat de Rivesaltes	166 845	5 662
Banyuls & Grand Cru	25 078	1 296
TOTAL VDN du Roussillon	374 251	16 250

(1) rouge : 12 676 hl – rosé : 4 216 hl – blanc : 24 hl

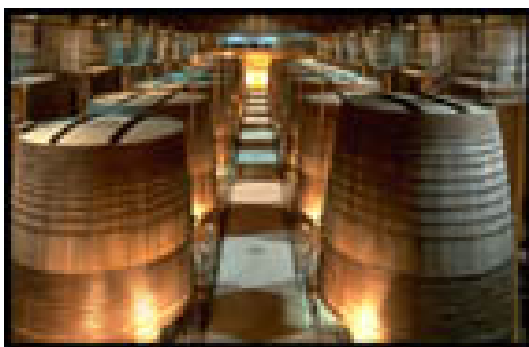
(2) rouge : 41 443 hl – rosé : 59 882 hl – blanc : 8 090 hl

Vins de Pays	592 998	10 391
Vins de Table	107 527	1 911
Vins de Liqueur	80	9
RECOLTE 2002	1 390 006	37 250

DE DEQUSTATIE

Cellier des Templiers:

Werd als cave coöperatieve opgericht in 1950 en kent 2 vestigingen te Banyuls-sur-Mer. Beiden zijn een bezoek meer dan waard. Net buiten het dorp ligt het moderne nieuwere complex. Elke rondleiding start met een 15 minuten durend filmpje over het domein, de streek en zijn wijnen. Daarin leer je dat ongeveer 750 wijnbouwers voor de coöperatieve actief zijn. Samen bewerken zij 1.202 ha wijngaarden (869 ha Banyuls, 327 ha Collioure en 6 ha Vin de Pays Blanc). Verder krijg je er een panoramisch zicht op de wijngaarden en wordt je er rondgeleid in een grote hal waar je de grootste wijnfusten (+ 17.000 l) kunt bewonderen en waarvan de temperatuurregeling wordt aangestuurd door zonnecellen op het dak. Verder kan je er genieten van een uitgebreide degustatie van hun wijnen. Het oude domein ligt iets hoger op de heuvel en wordt gekenmerkt door de vele houten fusten die buiten, in weer en wind, staan opgesteld. Ook kan je er het heiligdom der heiligen bezoeken waar nog oude flessen Banyuls liggen te rijpen alvorens ze op de markt worden geëxporteerd.

In rode Collioure maakt men uit een selectie van Grenache noir en Carignan 3 basiswijnen: Cuvée Saint Michel, Cuvée du Sérís en Cuvée Haute Tradition. Het karakter van elk van deze wijnen verschilt naargelang de toegepaste vinificatietechnieken, houtlagering enz ..., maar de basis is steeds dezelfde. De Cuvée de la Salette, die een huwelijk is tussen Grenache noir en Syrah, wordt door fruitige aroma's gekenmerkt. Hun grootste schatten zijn echter de specifieke domeinen.

Domaine du Roumani: situeert zich rond het gehucht Cosprons en is 28 ha groot. De wijngaarden liggen in de nabijheid van de Middellandse zee op steile zuidelijk georiënteerde hellingen van brui-ne leisteen. De wijn is samengesteld uit Grenache noir (70%), Mourvèdre (20%) en Carignan (10%). De geogste druiven worden ontritst en geperst. De gisting, waarvan 20% volgens de methode macération carbonique (Grenache + Carignan), duurt 20 dagen. De wijn, die geen hout ziet, kent een klassieke expressie met krachtige tannines en aroma's van zowel rood fruit als garrigue.

Abbaye de Valbonne: situeert zich in een diepe vallei in het achterland van Collioure en omvat 40 ha. De wijngaarden liggen op steile zuidelijk georiënteerde hellingen en ondergaan de frisse verkoeling van de Tramontane. De samenstelling en het productieproces van deze wijn is identiek aan dit van Roumani, met dit verschil dat de wijn een aantal maanden op hout rijpt alvorens zij gebotteld wordt.

Ter plaatse proefde ik ook nog:

Château des Abelles: gelegen in het achterland van Banyuls-sur-Mer. De 19 ha wijngaard worden beschermd tegen de Tramontane door hun ligging op terrassen in een zuidelijk geëxposeerd amfitheater. De gebruikte druivenrassen (60% Grenache noir, 20% Syrah, 10% Carignan en 10% Mourvèdre) verzekeren deze wijn van zijn mooie kleur en krachtige maar fijne tannines.

Domaine Campi: dit domein ligt op enkele honderden meters van de Middellandse zee, ergens tussen Port-Vendres en Banyuls-sur-Mer. De 8 ha zijn beplant met 50% Syrah, 35% Grenache noir, 10% Carignan en 5% Mourvèdre. Het produceert een wat excentrieke wijn, rijk, complex, elegant en goed uitgebalanceerd.

Château Reig: De 12 ha wijngaard van dit domein kijken neer op Banyuls-sur-Mer. De leistenen ondergrond van de zuidoostelijke terrassen behoort tot oudste terroirs. De Grenache noir (70%), Carignan (10%) en Mourvèdre (20%) vermengen zich tot een goed gestructureerde en genereuze wijn, die na ouderen op eiken vaten, getypeerd worden door aroma's van rood fruit, citrus fruit en rijke specerijen.

Les Clos de Paulilles:

Wordt sinds 1975 gerund door de familie Dauré die tevens eigenaars zijn van het Château de Jau in de Roussillon, het domein Mas Cristine (Rivesaltes) en Viña las Niñas te CHILL. Het domein omsluit als het ware de baai van Paulilles en werd in de loop der jaren uitgebreid van 45 ha tot de huidige 90 ha. Daarmee is het één van de grootste domeinen binnen de AOC's Banyuls en Collioure. Jean en Bernard Dauré waren de eersten (1975) die een Banyuls Rimage (type vintage) commercialiseerden, daar waar het gebruikelijk was de wijnen lange tijd op fusten te laten rijpen. In 1989 vinifiëerden zij een rode Collioure met een meerderheid aan Mourvèdre, druif die perfect aangepast is aan het warme maritieme klimaat. In 1990 maken zij voor het eerst een rosé die organoleptisch dichter aanleunt bij een rode wijn dan bij de tot dan gebruikelijke doorsnee dorstlessende rosé. Vanaf 1995 staat Estelle Dauré, dochter van Bernard, in voor de vinificatie van de wijnen. Zij is al sinds 1986 commercieel verantwoordelijke van de familiale domeinen. In 1996 vervaardigen zij een witte Vin de Pays, voorganger van de witte Collioure, die op hout gelagerd wordt.

De kelder, met zijn inox en cementen cuves, is voorzien op een jaarproductie van 4.200 hl wijn. De oogst gebeurt volledig manueel, te beginnen met de Syrah midden september om eind oktober te eindigen met de grenache noir. De druiven worden 100% ontritst en ondergaan een traditionele lange maceratie. De gisting gebeurt gecontroleerd op zo'n 26/28 °C. Na enkele soutirages wordt de wijn op natuurlijke wijze geklaard (gravitatie) en overgestoken op 100% nieuwe houten vaten. Na 12 maanden wordt de wijn op fles getrokken.

Wij proeven: 1989 (magnum) - vervaardigd uit 60% Mourvèdre, 25% Syrah en 15% Grenache noir.

Geïnspireerd door het succes van hun grill op het domein Château de Jau werd in 1995 ook op Paulilles met een restaurant gestart. De realisatie hiervan kende echter heel wat moeilijkheden gezien de gehele site geklasseerd gebied is. Men moest zich toeleggen op de kweek van kippen en tomaten om, zoals de Franse wetgeving betreffende fermes-auberges voorziet, te kunnen starten met een dergelijke exploitatie. Het restaurant serveert slechts één menu, namelijk: Fois gras de canard au sel aux épices, een salade met ansjovis (typisch voor de streek), hoevekip met groenten en olijven op de plank, Manchégo met confit de vin a l'orange en tenslotte huisgemaakte chocola-demoes, dit alles rijkelijk overgoten met aangepaste wijnen van het domein.

Domaine de la Rectorie:

Dit familiale domein wordt actueel gerund door Marc & Thierry Parcé. Zij zijn de erfgenamen van Thérèse Parcé, hun kranige grootmoeder die het domein gedurende 50 jaar (tot 1969) leidde. Marc die in 1978 de leiding over het domein op zich nam, mag als de toonaangevende figuur beschouwd worden binnen de familie. In 1983 sluit jongere broer Thierry als wijnmaker de rangen en ondertussen staat al een volgende generatie klaar om het werk verder te zetten. Marc's dochter Nadiejda werkt in de wijngaarden en haar echtgenoot Vincent bewerkt met twee muilezels zowat de helft van de gronden. Het domein omvat ± 25 ha en elk van de 30 percelen (8.000 wijnstokken/ha) wordt apart gevinifieerd en krijgt pas later zijn definitieve bestemming. Sinds de eerste botteling op het domein in 1984 staat alles in het teken van kwaliteit. De wijnstokken hebben een hoge leeftijd en het rendement is dan ook beperkt (20 hl/ha).

Om zich aan het smaakpatroon van de jeugdige wijnamateurs aan te passen heeft het domein de la Rectorie vrijwillig zijn Banyuls wijnen gedeclasseerd tot "vin de liqueur". Door te ontsnappen aan de strikte reglementering en beperkingen kunnen zij ten volle de filosofie van het domein in de praktijk omzetten. Het jeugdig publiek, weliswaar door miskenning, houdt immers niet van de oxidatieve wijnen zoals zij vroeger werden gemaakt en opteren meer voor fruitige wijnen.

Het domein zelf heb ik spijtig genoeg niet kunnen bezoeken maar hun wijn "**La Coume Pascole 2001**", 50% Grenache noir, 40% Syrah en 10% Carignan, werd mij sterk aanbevolen en heb ik kunnen proeven in de plaatselijke Cave St-Jacques. De wijnen van La Rectorie moeten het hebben van hun aromatische expressie, finesse en elegantie. Deze wijn wordt aanbevolen bij het fijnste wild: houtsnip, reebout of reerug, lam alsook wild konijn met tijm.

Domaine du Mas Blanc:

In familie bezit sinds 1639 heeft dit domein, dat steeds werd gekenmerkt door de kwaliteit van zijn producten, een ware stempel gedrukt op de totstandkoming en erkenning van de AOC's Banyuls en Collioure. Menig onder ons herinnert zich waarschijnlijk nog een degustatie in onze club die werd geleid door Dr. André Parcé. Deze moderne paladijn heeft, met zijn legendarisch charisma, zijn leven lang de noodklok geluid om te proberen de opeenvolgende verwaarlozingen door diverse overheidsinstanties tegen te gaan. Spijtig genoeg heeft hij de overgang naar de 21ste eeuw niet meer mogen meemaken. Het is zijn zoon Jean-Michel, sinds 1976 betrokken bij de vinificatie, die thans het 25 ha grote domein (waarvan 22 ha in productie) leidt. Ook hij heeft, om aan de smaken van het jonge wijnpubliek te voldoen, een wijn gecreëerd die het midden houdt tussen een oude "oxidatieve" en een jeugdige "fruitige" wijn.

Cosprons Levant – de wijn wordt gemaakt van 60 % Syrah, 30 % Mourvèdre en 10 % Grenache, afkomstig van een 2 ½ ha grote wijngaard die in het gehucht Cosprons ligt en dat zich situeert te Port-Vendres op 900 m in vogelvlucht van de zee. De druiven worden samen gevinifieerd. Ze worden ontritst en ondergaan een temperatuur geregelde gisting gedurende 15 dagen. Vervolgens wordt de wijn gedurende 12 maanden op 3 jaar oude vaten gelagerd. Bewaarpotentieel van deze wijn in grote jaren: +15 jaar.

Clos du Moulin – deze 2 ha grote wijngaard bevindt zich op het grondgebied van de gemeente Banyuls, aan de rand van het riviertje "La baillaury". De bodem bevat behalve schistes dus ook gravier en is beplant met 90 % Mourvèdre en 10 % Counoise. De vinificatie is nagenoeg dezelfde als voor de Cosprons met dit verschil dat de maceratie 18 dagen duurt. Deze wijn verdient een aantal jaartjes rijping daar de Mourvèdre zich in zijn jeugd moeilijk bloot geeft. Bewaarpotentieel van deze wijn in grote jaren: +20 jaar.

Les Junquets – een 3 ha grote wijngaard die op westelijk georiënteerde terrassen gelegen is. Ze is aangeplant met 90 % Syrah, 5% Marssanne en 5 % Roussanne. De maceratie duurt 20 dagen en het rendement bedraagt slechts 15 hl/ha. Deze wijn is in zijn jeugd krachtig, tanninerijk en terroir getypeerd. Mits een aantal jaren ouderen komt de Syrah tot expressie. Bewaarpotentieel van deze wijn in grote jaren: +20 jaar.

Domaine le Casot des Mailloles:

Als wij logisch analyseren en alles objectief bekijken kunnen wij stellen dat Alain Castex en zijn echtgenote Ghislaine Magnier verwant zijn aan masochisten. Aanvankelijk wijnbouwers in de Corbières, verlaten zij in 1994 hun domein om zich te vestigen in de Spaanse Sierra Nevada. Tijdens een pauze in Banyuls echter raken zij zo verliefd op dit gebied dat, vanwege zijn extreme omstandigheden heel wat zweet, krampen en afzien eist van de wijnbouwer, en zij besluiten er te blijven. Maar wat kan het rechtvaardigen om met de glimlach dergelijke werkomstandigheden te trotseren.

De minuscule terrassen die de hellingen als een zebraacht tekenen worden er met de hand, enkel gewapend met de traditionele chadic (= soort pikhouweel), bewerkt. Onkruid wordt aldus met de chadic en de hand verwijderd. Bovendien werken zij, zonder enige toegeving, volledig biologisch en wordt elk gebruik van pesticide vermeden. Zij moeten dan ook hun percelen markeren en, dan nog, hemel en aarde bewegen opdat hun wijngaarden zouden gevrijwaard worden van de verplichte behandeling met insecticiden, welke door de overheidshelikopters worden verneveld.

Elke wijnstok is gekend, wordt herkend, opgevoed en vertroeteld. In Alain zijn wijngaarden staan alle cépages kriskras door elkaar en tijdens de oogst wordt zoveel keer door de wijngaard gegaan als de rijpheid van de diverse druiven het vereist. Met zijn drieën bewerken ze de 5 ha wijngaard waar, vanwege de ondergrond, elke mechanisatie uitgesloten is. De wijnstokken, die qua leeftijd variëren van 40 tot meer dan 100 jaar, leveren elk jaar een 70-tal hl wijn. U begrijpt wellicht dat het rendement hier bijzonder laag ligt.

Door toedoen van de cave St-Jacques had ik het genoegen deze twee charmante en temperamentvolle mensen te ontmoeten in hun kleine cave (garage), gelegen naast de kerk van Banyuls. Men werkt er met microvinificatie en elk gebruik van bewaringsmiddelen en sulfiet wordt vermeden. Hun wil om de oude vinificatiemethoden in ere te houden onderdrukt elk gevoel van moedeloosheid. Doordat zij volledig natuurlijke wijnen produceren, die zo uitzonderlijk en afwijkend zijn van de overige Collioures, werd hem op een bepaald ogenblik door de keuringscommissie het AOC label geweigerd. Sindsdien doet Alain zelfs de moeite niet meer om zijn wijnen ter keuring aan te bieden. Zelf zegt hij:

“Tous nos vins sont des “vins de table”, car généralement bus à table, autour d’une table et quelquefois ... à la plage!”

Omdat de wijnen echter aan de dure kant zijn werd, mede op vraag van de cave St-Jacques, een voor het publiek toegankelijker - zeg maar minder dure - versie gemaakt. Daar dit samen viel met de geboorte van hun eerste kleinkind werd voor de naam “El Nino” geopteerd. De samenstelling van de wijn is 50% Grenache noir, 30% Grenache gris en 20% Carignan.

Samen met hen deel ik de ongelooflijke passie voor deze streek, die mogelijks tot de mooiste wijngaarden van de wereld mag gerekend worden.

